

DIENSTVERLENING EN PRODUCTEN
VAKINHOUDELIJKE UITWERKING KEUZEVAK 4 VOEDING EN BEWEGING

Schoolexamenbank | vmbo

Deze vakinhoudelijke uitwerking is ontwikkeld door het Redactieteam van de Schoolexamenbank vmbo voor dit profiel. De uitwerking heeft geen officiële status en is alleen bedoeld om gebruikers van de Schoolexamenbank vmbo een indruk te geven van hoe het Redactieteam het keuzevak heeft geïnterpreteerd om tot de ontwikkeling van vraag- en opdrachtitems te kunnen komen.

Aan deze vakinhoudelijke uitwerking kunnen geen rechten worden ontleend.

7 juni 2017

© Stichting Platforms vmbo

Inhoud

Kern	3
A. Algemene kennis en vaardigheden	3
B. Professionele kennis en vaardigheden	3
C. Loopbaanoriëntatie en -ontwikkeling	4
Keuzevak 4	5
Voeding en beweging	5
K/DP/4.1 een plantaardig voedingsmiddel produceren en verkopen	5
Uitwerking K/DP/4.1	5
K/DP/4.1.1 een productieproces van plantaardige voedingsmiddelen beschrijven	5
K/DP/4.1.2 een plantaardig product produceren (bijvoorbeeld tomaten, aardbeien: zaaien, verspenen, verzorgen, oogsten)	6
K/DP/4.1.3 een plantaardig product verwerken tot een eindproduct	6
K/DP/4.1.4 het eindproduct verkopen	7
K/DP/4.2 verantwoorde voeding kiezen en verwerken	8
Uitwerking K/DP/4.2	8
K/DP/4.2.1 de herkomst van voedingsmiddelen beschrijven	8
K/DP/4.2.2 de productie van voedingsmiddelen beschrijven	9
K/DP/4.2.3 de voor- en nadelen van (internationaal) transport van voedingsmiddelen benoemen	9
K/DP/4.2.4 de gevolgen van de productie van voedingsmiddelen benoemen voor het milieu	10
K/DP/4.2.5 etiketten van voedingsmiddelen lezen en begrijpen	10
K/DP/4.2.6 op basis van de informatie op etiketten een bewuste voedingskeuze maken	11
K/DP/4.2.7 aan de hand van gegeven criteria een verantwoorde keuze maken uit het aanbod van voedingsmiddelen (denk onder andere aan criteria op het gebied van voedingswaarde, ecologische footprint, herkomst, productie, vervoer)	11
K/DP/4.2.8 aan de hand van gegeven criteria een verantwoord menu samenstellen en bereiden	12
K/DP/4.2.9 het menu verantwoorden vanuit het perspectief van bijvoorbeeld herkomst, productie en vervoer	12
K/DP/4.3 voor een bepaalde doelgroep een bewegingsactiviteit in de open lucht organiseren en uitvoeren	13
Uitwerking K/DP/4.3	13
K/DP/4.3.1 het belang van beweging voor de gezondheid benoemen en verklaren	13
K/DP/4.3.2 voor een specifieke doelgroep een onderzoek doen naar recreatieve mogelijkheden in de openlucht	14
K/DP/4.3.3 een passende bewegingsactiviteit bedenken in de openlucht	14
K/DP/4.3.4 een bewegingsactiviteit organiseren	14
K/DP/4.3.5 onder begeleiding een bewegingsactiviteit uitvoeren	15
K/DP/4.3.6 een bewegingsactiviteit uitvoeren	15

Kern

Een kandidaat kan gebruik maken van de in de 'kern' genoemde kennis en vaardigheden in een (gesimuleerde) uitvoerende beroepssituatie of een daarop voorbereidende scholing. De kennis en vaardigheden zijn gerangschikt in algemene kennis en vaardigheden en professionele vaardigheden. Kennis en vaardigheden worden samen met de persoonlijke eigenschappen ook wel aangeduid als 'beroepscompetenties'. De kern omvat ook kennis en vaardigheden rond loopbaanoriëntatie en -ontwikkeling.

A. Algemene kennis en vaardigheden

- A1. de Nederlandse taal in opleidings- en beroepssituaties gebruiken;
- A2. informatie op allerlei manieren overzichtelijk en efficiënt verzamelen, ordenen en weergeven;
- A3. voor opleiding en beroep relevante berekeningen uitvoeren;
- A4. plannen en organiseren in een beroeps(opleiding) gerelateerde situatie;
- A5. op systematische en doelgerichte wijze werkzaamheden uitvoeren op basis van een planning met de inzet van vakdeskundigheid en met aandacht voor een zo hoog mogelijke kwaliteit;
- A6. mondeling en schriftelijk rapporteren over de uitgevoerde werkzaamheden; onder meer over de planning, voorbereiding, proces en product;
- A7. reflecteren op de eigen werkwijze en op de kwaliteit van het eigen werk;
- A8. samenwerken en overleggen bij het uitvoeren van werkzaamheden;
- A9. werkzaamheden volgens de voorschriften en op een veilige wijze uitvoeren;
- A10. economisch bewust en duurzaam omgaan met materialen en middelen;
- A11. professionele hulpmiddelen gebruiken en hun werking uitleggen;
- A12. hygiënisch werken;
- A13. milieubewust handelen;
- A14. zich aan- en inpassen in een bedrijfscultuur;
- A15. voldoen aan de algemene gedrags- en houdingseisen die gesteld worden aan werknemers in de branche;
- A16. in een (gesimuleerde) beroepssituatie en stage in een bedrijf omgaan met verschillen op basis van culturele gebondenheid en geslacht.

B. Professionele kennis en vaardigheden

- B1. probleemoplossingsvaardigheden hanteren en op grond daarvan conclusies trekken en keuzes maken;
- B.2. eenvoudige onderzoeksactiviteiten verrichten en op grond daarvan beargumenteerde keuzes maken;
- B.3. mediawijs handelen: kritisch en bewust omgaan met (digitale) media;
- B.4. het begrip duurzaamheid (her)kennen, benoemen en toepassen. Op basis daarvan komen tot bewuste afwegingen en relaties leggen tussen milieu, mensen en werkprocessen in arbeid en beroep (people, planet en profit);
- B.5. ondernemende vaardigheden tonen: initiatief tonen, innoveren;
- B.6. de begrippen maatschappelijk verantwoord en maatschappelijk betrokken ondernemen (her)kennen, benoemen en toepassen bij producten en dienstverlening;
- B.7. verschillen en overeenkomsten benoemen tussen profit en non-profit.

C. Loopbaanoriëntatie en -ontwikkeling

De vaardigheden uit deel C worden niet in het centrale examens getoetst. De kandidaat is in staat zijn eigen loopbaanontwikkeling vorm te geven. Hij doet dat door middel van reflectie op het eigen handelen en reflectie op ervaringen met een oriëntatie op een toekomstige opleiding en (loop)baan.

- C1. De kandidaat heeft de vaardigheid de eigen loopbaan vorm te geven door op systematische wijze om te gaan met 'loopbaancompetenties':
1. kwaliteitenreflectie (wat kan ik het best en hoe weet ik dat?)
 2. motievenreflectie (waar ga en sta ik voor en waarom dan?)
 3. werkexploratie (waar ben ik het meest op mijn plek en waarom daar?)
 4. loopbaansturing (hoe bereik ik mijn doel en waarom zo?)
 5. netwerken (wie kan mij helpen mijn doel te bereiken en waarom die mensen?)
- C2. De kandidaat maakt zijn eigen loopbaanontwikkeling inzichtelijk voor zichzelf en voor anderen doormiddel van een 'loopbaandossier'.

In een loopbaandossier is opgenomen welke activiteiten zijn uitgevoerd die hebben bijgedragen tot het ontwikkelen van de 'loopbaancompetenties'. In het loopbaandossier wordt beschreven bij een aantal uitgevoerde activiteiten:

- I. de beoogde doelen
- II. de resultaten
- III. de evaluatie en een conclusie
- IV. welke vervolgactiviteiten gepland zijn op basis van de opgedane ervaringen en de daarbij horende conclusies

Keuzevak 4

Voeding en beweging

Taak:

- een plantaardig voedingsmiddel produceren en verkopen (4.1)
- verantwoorde voeding kiezen en verwerken (4.2)
- voor een bepaalde doelgroep een bewegingsactiviteit in de open lucht organiseren en uitvoeren (4.3)

Voor het uitvoeren van de taak beheerst de kandidaat de voorwaardelijke kennis, vaardigheden en houding.

K/DP/4.1 een plantaardig voedingsmiddel produceren en verkopen

De kandidaat kan:	BB	KB	GL
1. een productieproces van plantaardige voedingsmiddelen beschrijven		x	x
2. een plantaardig product produceren (bijvoorbeeld tomaten, aardbeien: zaaien, verspenen, verzorgen, oogsten)	x	x	
3. een plantaardig product verwerken tot een eindproduct	x	x	x
4. het eindproduct verkopen	x	x	x

De volgende professionele kennis en vaardigheden uit het kernprogramma Dienstverlening & Producten zijn op deze deeltaak van toepassing: A2, A3, A9, A10, A11, A12, A13, B2

Uitwerking K/DP/4.1

K/DP/4.1.1 een productieproces van plantaardige voedingsmiddelen beschrijven

In dit verband kan de kandidaat:	BB	KB	GL
1. voorbeelden van een plantaardige voedingsmiddelen benoemen		x	x
2. teeltfasen van een plantaardig gewas beschrijven		x	x
3. eindproducten van plantaardige voedingsmiddelen beschrijven (bewerkte en/of geconserveerde groente, vruchten en kruiden)		x	x
4. het productieproces van een plantaardig voedingsmiddel onderzoeken		x	
5. het productieproces van een plantaardig voedingsmiddel en een eindproduct gemaakt van plantaardige voedingsmiddelen onderzoeken			x
6. een stappenplan maken van het productieproces van een plantaardig voedingsmiddel		x	x
7. een globale kostenberekening maken van het productieproces van een plantaardig voedingsmiddel		x	x

K/DP/4.1.2 een plantaardig product produceren (bijvoorbeeld tomaten, aardbeien: zaaien, verspenen, verzorgen, oogsten)

In dit verband kan de kandidaat:	BB	KB	GL
1. de onderdelen van een plant beschrijven (wortel, stengel, blad, bloem, vrucht) en de groeicyclus van een plant herkennen en beschrijven (kieming, kiemplant, volwassen plant)	x	x	
2. de voorwaarden die een plant nodig heeft om te groeien onderzoeken (grond, temperatuur, water, licht) en de resultaten van het onderzoek verwerken in een stappenplan		x	
3. een zaaikalender lezen en interpreteren en de informatie verwerken in een stappenplan		x	
4. op basis van instructie zaad laten kiemen tot jonge kiemplantjes	x	x	
5. jonge kiemplantjes verspenen in potjes of in de volle grond	x	x	
6. informatie en symbolen over standplaats, watergift, temperatuur, voeding en consumptie herkennen, interpreteren en toepassen bij de verzorging van de plant	x	x	
7. handgereedschappen herkennen, benoemen en gebruiken bij het telen van groente en het gereedschap onderhouden (spade, hark, cultivator, handschep, gieter, snoeischaar, onkruidsteker, schop, hak)	x	x	
8. op basis van instructie gewassen oogsten	x	x	

K/DP/4.1.3 een plantaardig product verwerken tot een eindproduct

In dit verband kan de kandidaat:	BB	KB	GL
1. verse plantaardige producten verwerken tot een eindproduct (groentepakketten, salades)	x	x	x
2. plantaardige producten bewerken met conserveringstechnieken en verwerken tot een eindproduct	x	x	x

K/DP/4.1.4 het eindproduct verkopen

In dit verband kan de kandidaat:	BB	KB	GL
1. onbewerkte en bewerkte eindproducten presenteren en rangschikken ten behoeve van de verkoop	x	x	
2. een media-uiting ontwerpen ten behoeve van de verkoop van het product (flyer, advertentie, reclamefilm)	x	x	x
3. een verkoopgesprek voeren. Het gaat hier om: – gespreksopening– de behoefte van de klant onderzoeken– de klant helpen om tot een beslissing te komen– de klant informeren en adviseren– kassavaardigheden toepassen– gespreksafsluiting	x	x	x

K/DP/4.2 verantwoorde voeding kiezen en verwerken

De kandidaat kan:	BB	KB	GL
1. de herkomst van voedingsmiddelen beschrijven	x		
2. de productie van voedingsmiddelen beschrijven		x	x
3. de voor- en nadelen van (internationaal) transport van voedingsmiddelen benoemen		x	x
4. de gevolgen van de productie van voedingsmiddelen benoemen voor het milieu		x	x
5. etiketten van voedingsmiddelen lezen en begrijpen	x	x	x
6. op basis van de informatie op etiketten een bewuste voedingskeuze maken	x	x	x
7. aan de hand van gegeven criteria een verantwoorde keuze maken uit het aanbod van voedingsmiddelen (denk onder andere aan criteria op het gebied van voedingswaarde, ecologische footprint, herkomst, productie, vervoer)	x	x	x
8. aan de hand van gegeven criteria een verantwoord menu samenstellen en bereiden	x	x	x
9. het menu verantwoorden vanuit het perspectief van bijvoorbeeld herkomst, productie en vervoer	x	x	x

De volgende professionele kennis en vaardigheden uit het kernprogramma Dienstverlening & Producten zijn op deze deeltaak van toepassing:

Uitwerking K/DP/4.2

K/DP/4.2.1 de herkomst van voedingsmiddelen beschrijven

In dit verband kan de kandidaat:	BB	KB	GL
1. op basis van het lezen van het etiket de herkomst van het voedingsmiddel beschrijven	x	x	x
2. op basis van de verpakking bepalen in welk land het voedingsproduct wordt geproduceerd	x	x	x
3. aangeven op welke producten een traceercode staat (zuivel, vis, vlees en eieren) en aangeven waar een traceercode informatie over geeft	x	x	x

K/DP/4.2.2 de productie van voedingsmiddelen beschrijven

In dit verband kan de kandidaat:	BB	KB	GL
1. de productgroepen zoals in de schijf van vijf beschreven staan herkennen en benoemen		x	x
2. het productieproces van de productgroepen uit de schijf van vijf herkennen en benoemen		x	x
3. beschrijven welke hulpstoffen (E-nummers) aan een product kunnen worden toegevoegd		x	x
4. uitleggen waarom hulpstoffen door fabrikanten worden toegevoegd aan producten		x	x
5. voorbeelden noemen van duurzaam geproduceerd voedsel		x	x

K/DP/4.2.3 de voor- en nadelen van (internationaal) transport van voedingsmiddelen benoemen

In dit verband kan de kandidaat:	BB	KB	GL
1. beschrijven welke mogelijkheden gebruikt worden voor voedseltransport		x	x
2. beschrijven wat de voor- en nadelen van (internationaal) voedseltransport zijn ten aanzien van: - milieu- kosten- dierenwelzijn- voedselveiligheid		x	x

K/DP/4.2.4 de gevolgen van de productie van voedingsmiddelen benoemen voor het milieu

In dit verband kan de kandidaat:	BB	KB	GL
1. aangeven welke productgroepen uit de schrijf van vijf meer of minder belastend zijn voor het milieu		x	x
2. gevolgen van de productie van voedingsmiddelen benoemen voor het milieu door het gebruik van: – hulpstoffen– meststoffen– bestrijdingsmiddelen– medicijnen en hormonen		x	x
3. uitleggen welk effect de productie van voedingsmiddelen heeft op de uitstoot van broeikasgassen en fijnstoffen		x	x

K/DP/4.2.5 etiketten van voedingsmiddelen lezen en begrijpen

In dit verband kan de kandidaat:	BB	KB	GL
1. aan de hand van de etiketwijzer uitleggen welke informatie op een etiket staat over: – gezondheid– herkomst– samenstelling– bewaren	x	x	x
2. benoemen in welke Europese en Nederlandse wet regels staan over voedsletiketten en door welke instantie dit in Nederland gecontroleerd wordt		x	x

K/DP/4.2.6 op basis van de informatie op etiketten een bewuste voedingskeuze maken

In dit verband kan de kandidaat:	BB	KB	GL
1. verband leggen tussen de informatie op een etiket en de invloed ervan op de gezondheid en milieu	x	x	x
2. op basis van informatie op etiketten een bewuste voedingskeuze maken	x	x	x
3. voorbeelden herkennen en benoemen van betrouwbare keurmerken op voedselverpakkingen	x	x	x
4. keurmerken op een voedselverpakking herkennen op het gebied van: – duurzaamheid – herkomst en kwaliteit – gezondheid	x	x	x

K/DP/4.2.7 aan de hand van gegeven criteria een verantwoorde keuze maken uit het aanbod van voedingsmiddelen (denk onder andere aan criteria op het gebied van voedingswaarde, ecologische footprint, herkomst, productie, vervoer)

In dit verband kan de kandidaat:	BB	KB	GL
1. aan de hand van gegeven criteria een verantwoorde keuze maken uit het aanbod van voedingsmiddelen op basis van: – voedingswaarde – ecologisch footprint – herkomst – productie – vervoer	x	x	x

K/DP/4.2.8 aan de hand van gegeven criteria een verantwoord menu samenstellen en bereiden

In dit verband kan de kandidaat:	BB	KB	GL
1. de schijf van vijf benoemen en toelichten	x	x	x
2. de schijf van vijf gebruiken bij het samenstellen van een menu	x	x	x
3. eigenschappen en kenmerken van voedingsproducten beschrijven	x	x	x
4. regels, voorschriften en procedures rond hygiëne kennen en toepassen om besmettingsrisico's te beperken	x	x	x
5. aan de hand van gegeven criteria een menu samenstellen en bereiden	x	x	x

K/DP/4.2.9 het menu verantwoorden vanuit het perspectief van bijvoorbeeld herkomst, productie en vervoer

In dit verband kan de kandidaat:	BB	KB	GL
1. het menu verantwoorden vanuit diverse perspectieven zoals - herkomst - productie - vervoer - dierenwelzijn - invloed op het milieu - invloed op de gezondheid - prijs/kwaliteit verhouding - bereidingsgemak - cultuur of nationaliteit	x	x	x

K/DP/4.3 voor een bepaalde doelgroep een bewegingsactiviteit in de open lucht organiseren en uitvoeren

De kandidaat kan:	BB	KB	GL
1. het belang van beweging voor de gezondheid benoemen en verklaren	x	x	x
2. voor een specifieke doelgroep een onderzoek doen naar recreatieve mogelijkheden in de open lucht	x	x	x
3. een passende bewegingsactiviteit bedenken in de openlucht	x	x	
4. een bewegingsactiviteit organiseren		x	x
5. onder begeleiding een bewegingsactiviteit uitvoeren	x		
6. een bewegingsactiviteit uitvoeren		x	x

De volgende professionele kennis en vaardigheden uit het kernprogramma Dienstverlening & Producten zijn op deze deeltaak van toepassing:

Uitwerking K/DP/4.3

K/DP/4.3.1 het belang van beweging voor de gezondheid benoemen en verklaren

In dit verband kan de kandidaat:	BB	KB	GL
1. bewegingsactiviteiten benoemen die bijdragen aan de gezondheid	x	x	x
2. de minimale beweegnorm benoemen (nieuwe rij voor alle 3 de leerwegen)	x	x	x
3. verklaren waarom bewegingsactiviteiten een bijdrage leveren aan de gezondheid - op het gebied van de lichamelijke gezondheid - op het gebied van de geestelijke gezondheid - op het sociale vlak	x	x	x
4. een activiteitenschema voor een doelgroep opstellen die voldoet aan de minimale beweegnorm	x		
5. een activiteitenschema voor verschillende doelgroepen opstellen die voldoet aan de minimale beweegnorm		x	x

K/DP/4.3.2 voor een specifieke doelgroep een onderzoek doen naar recreatieve mogelijkheden in de openlucht

In dit verband kan de kandidaat:	BB	KB	GL
1. de kenmerken op lichamelijk, geestelijk en sociaal gebied van verschillende doelgroepen benoemen	x	x	x
2. onderzoeken welke (recreatieve) bewegingsactiviteiten in de openlucht passend zijn voor een doelgroep	x	x	x

K/DP/4.3.3 een passende bewegingsactiviteit bedenken in de openlucht

In dit verband kan de kandidaat:	BB	KB	GL
1. op basis van gegeven criteria passende bewegingsactiviteiten in de openlucht bedenken	x	x	x
2. voor- en nadelen van bewegingsactiviteiten herkennen en benoemen	x	x	x

K/DP/4.3.4 een bewegingsactiviteit organiseren

In dit verband kan de kandidaat:	BB	KB	GL
1. plan van aanpak maken waarin is opgenomen: - een beschrijving van de activiteit - een beschrijving van de doelgroep - een overzicht van de benodigde materialen en middelen - een overzicht van alle taken met tijdsplanning en verantwoordelijken voor de taak		x	x
2. contact leggen met personen en instanties en gegevens vastleggen		x	x
3. een draaiboek maken voor een bewegingsactiviteit (in de openlucht) met daarin informatie over wie, wat, wanneer, waar en hoe		x	x

K/DP/4.3.5 onder begeleiding een bewegingsactiviteit uitvoeren

In dit verband kan de kandidaat:	BB	KB	GL
1. aangeven welke vaardigheden nodig zijn om een doelgroep te instrueren en te begeleiden bij een bewegingsactiviteit	x		
2. op basis van gegeven instructie een doelgroep begeleiden bij een bewegingsactiviteit	x		
3. reflecteren op eigen handelen na het begeleiden van een doelgroep bij een bewegingsactiviteit	x		

K/DP/4.3.6 een bewegingsactiviteit uitvoeren

In dit verband kan de kandidaat:	BB	KB	GL
1. aangeven welke vaardigheden nodig zijn om een doelgroep te instrueren en te begeleiden bij een bewegingsactiviteit		x	x
2. een doelgroep instrueren en begeleiden bij een bewegingsactiviteit		x	x
3. reflecteren op eigen handelen na het instrueren en begeleiden bij een bewegingsactiviteit		x	x